

PRIN TRANSDISCIPLINARITATE ÎNTRU SĂNĂTATEA FIINȚEI

Dr. Gr. Bușoi

Dispensarul Apusului, București

Medicina generală/medicina familiei, ca să se dezvolte, trebuie să apeleze la transdisciplinaritate. Deschiderea filosofică este o condiție esențială a gândirii transdisciplinare.

Transdisciplinaritatea înseamnă, în opinia noastră, un demers triadic: transparență prin permeabilizare, condensare prin aglutinare și izbucnire ordonator-formatoare.

Genmedul, (mediatorul generalist) depășindu-și condiția inițială de arcaș de graniță („border bowman“) are capacitatea să devină un săgetător transdisciplinar. De pe platforma specialității de MG/MF și apelând la transdisciplinaritate ne propunem să lansăm în eter câteva săgeți-făclii transdisciplinare, care ar putea să însemne repere luminoase întru sănătatea ființei.

- În percepția noastră, omul este un segment al Marelui Tub al Vieții, cu activitate continuă la cele două capete. El își semnează existența comună-orizontală prin consum și lăsături, iar existența specifică, verticală, prin orizont larg (cultură) și prin creație.
- Omul, în amonte speciei, a fost o ființă biologică bipolară cap-coadă, în prezent polaritatea fiind schimbată, cap-picioare. Pierzându-și coada, ca instrument de apărare și ca zonă de manifestare a tensiunii emoționale, capul a preluat povara siguranței și s-a încărcat emoțional. Nu-i de mirare, însă, că în fața responsabilităților vieții unii își folosesc și picioarele. În exprimarea populară există o zicere a complementarității: „Unde nu-i cap, vai de picioare!“.
- Omul fiind o ființă dialogică și neputând dialoga cu picioarele, a devenit partener, s-a asociat și a rămas un perpetuu elev.
- Omul încorporează Natură și degajă Spirit.
- Omul este un ghem de contradicții care prin scăpare de sub control, prin rostogolire, se deșiră sau devine un bulgăre de zăpadă devastator.
- Trei reguli înfrățite ocârmuiesc activitatea oamenilor: câștigul („interesul poartă fesul“), tot ce se întreprinde are un cost și tot ce se face are o scadență („după faptă și răsplată“).

- De jos, din contactul cu pământul-mamă, ies oameni mari.
- Ieșirea din rândul lumii dă o șansă schimbării cursului lucrurilor.
- Spațiul românesc nu este o graniță între Orient și Occident, ci o punte de sinteză spirituală. Mircea Eliade, el însuși o sinteză prin naștere, dintr-un tată moldovean și o mamă olteancă, ne transmite mesajul său: „Oriunde am fi există un centru al lumii.“ Și pentru români el este cuibul carpatin.
- Apostolul Pavel, în *Epistola I către Corinteni*, pune în balanță relația parte-întreg în procesul cunoașterii și predicției:
„Căci cunoștința noastră e frântură și proorocirea tot frântură.“ (13.9-10)
„Când însă va veni ce este desăvârșit, ce este frântură va conțeni“.
Să avem în vedere întregul, unitatea, pentru că desăvârșirea este inaccesibilă muritorilor de rând.
- În acord cu consensul larg religie-cultură, noi propunem **Sărbătorirea rădăcinii**, în perioada 25 decembrie-15 ianuarie, interval întins între Nașterea Fiului Omului și nașterea Prometeului Simțirii Românești, acoladă ce permite o ancorare profundă în tradiția și spiritualitatea românească.
- Tradiționalul privește înapoi cu strângere de inimă, pe când modernitatea are în cătare, fără tremurătură de mână, înaintele.
- Spiritul omenesc elevat preia și integrează creativ tradiția, aducând totodată un spor de cunoaștere lăuntrică, ce se revarsă apoi ca o fântână arteziană asupra comunității.
- Știința este putere numai în teritoriul cucerit.
- Cultura, într-o accepție pragmatică, este o ștanțare mentală de simboluri ce determină conduita.
- Bogăția omului: cultura lui; cartea este o cărămidă care te ajută să te înalți spiritual.

- Destinul omului, ca să ne exprimăm eminescian, ar fi bine să-l punem într-o inimă de genmed.
- Resursele ființării verticalității omului se află în el, într-un dialog intim cu sine însuși.
- În relația medic – pacient importante sunt nu numai rezultatele, ci și împlinirea orizonturilor de așteptare.
- În râul cercetării medicale românești se varsă pâraul științific al MG/MF, care trebuie să-și apere autonomia și caracterul distinct prin obiective proprii și prin metode potrivite. Reamintim cele zece puncte elaborate de Bunge ce conturează o familie de cercetători științifici: comunitatea de cercetători, societatea gazdă, domeniul, viziunea generală, baza formală, baza specifică, problematica, fondul de cunoștințe, țelurile, metoda.

ÎNCHIDERI CE DESCHID

1. Medicina generală/Medicină de familie (MG/MF) este o disciplină clinică de graniță, ce acționează într-un câmp stilistic propriu, comprehensiv și complementar-holistic, având ca element central sănătatea, arie de unde se ivesc noi orizonturi de așteptare în plan social, economic și spiritual.
2. Pentru ca MG/MF să se situeze pe o platformă elevată, ea trebuie să-și construiască o *comunitate de destin*, punând la baza edificării: deschiderea largă, știința, iubirea, bucuria de a face binele și temeritatea.
Să fim învingători prin înălțare!
3. Ce este în fapt MG/MF?
 - a. o activitate practică cu suporturi teoretice – doctrina ASES, CAJ-ul etc., – ce este abilitată să promoveze sănătatea la nivelul individului și colectivității,
 - b. o instrumentare a multi- și interdisciplinarității, o disciplină de sinteză care aduce un omagiu transdisciplinarității,
 - c. o cursă a binomului medic-pacient în cadrul cursului istoriei naturale a bolilor, care tratează, face prevenție și emite predicții, prin folosirea preceptului *sănătatea condiționată*.
 - d. un experiment populațional la scară macronațională, în care observațiile sunt valorificabile în beneficiul pacientului, medicinei și țării,
 - e. o vibrație a generalului, sub aripa filosofiei, întru atingerea universalului,
4. Înțelegerea MG/MF se realizează în trepte:
 - a. cunoașterea datelor principale ale disciplinei, prin rezidențiat,
 - b. intrarea în posesia argumentelor specialității, prin practica independentă,
 - c. ieșirea din încorsetarea canonică prin filosofare (fiecare medic are „altitudinea“ sa). „Detașarea“ odată realizată permite:
 - saltul profesional (saturat de cantitate, învățăm lecția calității),
 - trăirea estetică a actului medical,
 - abordarea hermeneutică,
 - creația.
5. În opinia noastră, transdisciplinaritatea este un demers dialectic al transparentizării materiilor și nivelurilor (a vederii prin ele ... într-un dincolo) și al condensării lor (o coacere a aluatului frământat pus pe vatră, sub acoperișul bolții), ethos pe care-l găsim în versul lui C.D. Zeletin „tot ce deschid se închide și mai tare“.
6. Basarab Nicolescu declara: „Sunt convins că transdisciplinaritatea s-ar putea dovedi (...) mijlocul privilegiat pentru elaborarea epistemologiei complexității și ar putea lumina drumul în formularea unei noi Filosofii a Naturii“ (*Știința, sensul și evoluția*, 2000).
7. În spirit transdisciplinar, noi propunem spre a fi luat în discuție *fenomenul răspuntic*. Fenomenul răspuntic este un arbore al vieții orizontalizat, folosit drept punte peste curgerea apei timpului. Prin rădăcini avem substratul (terenul și determinanții) și datele fundamentale ale edificării, prin tulpină contabilizăm victoria împotriva adversităților și rigoarea (tăria drumului), iar prin coroană accedem la diviziunea ramurilor și la culesul rezultatelor.
Emblema fenomenului răspuntic este *rășchitorul*.
8. Genmedul (mediatorul cognitiv al generalurilor, în câmpul determinanților, pentru identificarea individualurilor), numit medic de familie, este un gânditor de graniță („leading edge“) la interfața vechi – nou, *topos* în care se produc schimbările.
9. Cu gândul la strămoși, genmedul devine un slujitor al lui AMOR (fiu al lui Marte și al lui Venus), zeu al păcii, care pentru a pune în valoare forța iubirii se sprijină pe două valori umane repute: *virtus* (virtutea) și *labor* (munca).
10. Din perspectiva antropologică, genmedul este un integrat în *Weltanschauung*-ul comunității, e un vizitator al credinței pacientului și un spectator avizat al subiectivismului nativului cercetat.
11. Genmedul dispune de o viziune diacrono-sincronică: vede începutul, devine coparticipant la întruparea prezentului și sesizează cele de pe urmă.
12. MG/MF ideală nu poate fi reprezentată printr-un singur exemplu, ea trebuie să fie suma trăsăturilor pozitive existente în comunitate, caracteristici

- cunoscute și timbrate de conducerea Societății naționale.
13. Ne aflăm în postmodernismul târziu. În postmodernism, ne spune Mircea Malița (*Zece mii de culturi, o singură civilizație*, 1998), știința cu raționalismul său și cercetarea adevărului au fost desființate. Pierderea lor conduce la o altă lovitură: dispariția universalității. Omenirea devine prizonieră a propriei fragmentări, de unde-și scoate însă capul, ca soluție, globalismul.
 14. Globalizarea este astăzi un subiect de interes general. Forțe profunde repertorizate (presiunea oligarhiei financiare mondiale, accesarea la înalta tehnologie, diminuarea rolului statului național, moda consumatoristă, mass-media *über alles*) acționează prin interconexiune și interdependență la afișare ei brutală. Globalizarea, un proces acaparator-decantor, care prin definiție nu recunoaște pluralitatea culturală și identitatea națională, reprezintă triumful civilizației asupra culturii.
Încă de pe vremea Junimii, ne vine învățătura lui C. Negruzzi: Nu dați „buzna în civilizație“!
 15. *Civilizația Siliciului* (a computerului, a imaginii și a scipiciului virtual, dă cu tifla *Civilizației Carbonului* (a creionului, a cuvântului și a cărții): Sâc! Eu am câștigat conform tabelului lui Mendeleev.
 16. În organizarea vieții sociale la noi, din perioada de tranziție, omul trăiește într-o lume fluidă, eliberat de loc, într-un timp format din succesiuni de fragmente, sterilizat de doruri, candidând astfel pentru a deveni un spor în lume.
 17. *Zoon-ul politikon*, impregnat de PAP („Puterea în avantaj privat“) și aflat sub zodia lui „Pupă-n bot și rade tot“, trebuie să se trezească și să-și ridice capul pentru a găsi soluții viabile în toate sectoarele vieții sociale, prin satisfacerea parametrilor (5 E): ergonomic, economic, ecologic, etic și estetic.
 18. Organismul are o viață adevărată la nivel de celulă, el existând prin aport sanguin arteriolar. În medicină este descris *sindromul de furt arterial*. Putem să identificăm în organismul național furtul de sânge?
 19. Theodor Codreanu, în *Transmodernismul* (2005), ne vorbește, apelând la Paul H. Ray, despre existența a trei tipuri de percepție a lumii în istoria culturii: tradițional, modern și transmodern.
„Transmodernul vede în *logos*, în întoarcerea la *sacru*, șansa viitoare a umanității“.
Să nu ne pierdem tradiția: sursa identității și sacralității noastre!
 20. În toate sistemele complexe, prin teoria haosului, renașterea se face la marginea haosului, printr-o însuflețire spontană. Noi încă nu am ajuns la fundul prăpastiei. Ordinea trebuie să apară, neamul românesc nu poate să piară!
 21. Eminescu spunea: „Contradicția este viața“. MG/MF aflată la interfața cetățean-sistemul sanitar, bună cunoscătoare a relației dialectice intrasistemice cantitate-calitate subscrie la acest adevăr.
Va trebui ca specialitatea noastră, o disciplină de graniță integrală și integratoare, să fie pusă pe deplin în valoare. Dacă de boală se ocupă mulți medici, sănătatea condiționată medical poartă semnătura genmedului.